

NVE

Reguleringsmyndigheten
for energi – RME

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 30.09.2022

Vår ref.: 202211886-2

Deres ref.:

Høringsvar fra Reguleringsmyndigheten for energi - NOU 2022:6 Nett i tide - om utvikling av strømmettet

1. Innledning

Reguleringsmyndigheten for energi i NVE (RME) viser til Olje- og energidepartementets (OED) høringsbrev datert 14. juni 2022 om Strømnettutvalgets rapport (NOU 2022: 6 Nett i tide – om utvikling av strømmettet) med høringsfrist 30. september 2022.

NOUen er en godt gjennomarbeidet rapport, og vi mener at mange av strømnettutvalgets anbefalinger bør arbeides videre med.

Utvalget trekker frem flere områder hvor de anbefaler at RME øker omfang og tempo. Eksempelvis oppfølging gjennom tilsyn, informasjon til aktørene og endring av regelverk. Dette er viktig for å bidra til en mer effektiv bransje. For å få til dette anbefaler utvalget at RME tilføres ressurser. Det er viktig at disse er langsiktige for å kunne bygge kompetanse og kontinuitet.

Nedenfor er RMEs kommentarer til utvalgets anbefalinger strukturert etter NOUens kapitteinndeling.

2. Kommentarer til kapittel 4

2.1. Kommentarer til punkt 4.5.1

Utvalget anbefaler at det innføres et prissignal for kunder i regional- og transmisjonsnett som synliggjør at rett til å ta ut en gitt kapasitet har en verdi. Utvalget foreslår at dette gjøres ved at dagens effektledd i regional- og transmisjonsnett basert på målt effekt omgjøres til en kombinasjon av målt effekt og abonnert effekt.

Økt bruk av strøm til stadig flere formål og elektrifisering fører til at det mange steder i dag er knapphet på nettkapasitet. RME er opptatt av at tariffene gir kundene prissignaler som i størst mulig grad bidrar til effektiv utnyttelse og utvikling av nettet. Vi er enig i forslaget om en kombinasjon av abonnert og målt effekt i regional- og transmisjonsnett, hvor kundene også betaler for å sitte på retten til å ta ut en gitt effekt.

Utvalget anbefaler videre at det innføres en løpende kostnad for nye kunder som reserverer kapasitet i eksisterende nett i regional- og transmisjonsnettet. Utvalget foreslår at dette løses ved at kunder

som skal reservere kapasitet i eksisterende nett må tegne tilknytnings- og nettleieavtale for å reservere kapasiteten.

RME er positiv til forslaget om å likebehandle nye og eksisterende kunder ved at også nye kunder betaler for rett til å holde av kapasitet i eksisterende nett. I tilfeller der det er ledig kapasitet i eksisterende nett, men det tar lang tid før kunden kan ta i bruk kapasiteten, kan dette løses ved at kunder som reserverer kapasitet må tegne tilknytnings- og nettleieavtale for å reservere kapasiteten.

2.2. Kommentarer til punkt 4.5.2

Utvalget mener kostnadsgrunnlaget for forpliktende tilbud om anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnett i større grad bør baseres på erfaringstall og/eller anslagene som blir lagt til grunn i konsesjonsbehandlingen.

Utvalget mener at anleggsbidraget bør etterberegnes for å sikre kostnadskontroll og for over tid å kunne forbedre kostnadsestimatene. Kundens endelige anleggsbidrag skal ikke overstige 115 pst. av tilbudet, slik som i dag.

På denne bakgrunnen anbefaler utvalget at beregningen av det forpliktende tilbudet om anleggsbidrag gjøres enklere enn i dag, og at det gjøres forenklinger både i beregningen av kostnadsgrunnlag og av forholdsmessig andel.

Utvalget anbefaler derfor at RME tydeliggjør handlingsrommet for å forenkle beregningen av kostnadsgrunnlag og forholdsmessige andeler innenfor gjeldende regelverk.

RME ser at det kan være behov for å tydeliggjøre handlingsrommet i regelverket, og vil vurdere om det er rom for å endre praksis innenfor gjeldende regelverk. Det vil være hensiktsmessig å også vurdere § 17-5 om utredningskostnader i forskrift om kontroll av nettvirksomhet¹.

Utvalget mener imidlertid det er svært viktig at kundene mottar tilbud om utredningsavtale og forpliktende tilbud om anleggsbidrag tidlig nok til å være beslutningsrelevant for kundene.

RME er enig i at forpliktende tilbud om anleggsbidrag må komme tidlig nok til at de er beslutningsrelevante for kundene.

Det er sannsynlig at anleggskostnaden i mange tilfeller blir høyere enn tilbud om anleggsbidrag gitt tidlig i prosessen. Eksempelvis kan konsesjonsgitt nettløsning være dyrere enn anslaget nettselskapet la til grunn i søknaden. Dette kan gjøre at kundene ønsker å inngå avtale om anleggsbidrag så tidlig som mulig, og dermed bidra til økt etterspørsel etter nettkapasitet, snarere enn at kunder som mottar tidlig forpliktende tilbud trekker seg.

Vår erfaring er at kundene først tar sin investeringsbeslutning etter at alle nødvendige tillatelser er på plass. Slik var det også før kundene ble avkrevd anleggsbidrag for investeringer i regional- og transmisjonsnett. Tidligere forpliktende anleggsbidrag vil derfor neppe være tilstrekkelig til at kundene tar sine investeringsbeslutninger tidligere.

2.3. Kommentarer til punkt 4.5.3

¹ Forskrift 11. mars 1990 nr. 302 om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffer.

Utvalget anbefaler at nettselskapene kan få kostnadsdekning for tidlig utredning av nye regional- og transmisjonsnettanlegg for at nye kunder kan tilknyttes raskt.

RME har en innteksregulering som skal gi insentiver til effektiv drift, utvikling og utnyttelse av nettet. Et viktig virkemiddel for dette, er å regulere ulike kostnadselementer mest mulig likt. Derfor er vi i utgangspunktet skeptiske til å særbehandle enkelte kostnadselementer, da det kan medføre at selskapene velger disse tiltakene selv om det finnes alternative tiltak som er mer samfunnsøkonomisk rasjonelt. Utvalget er klar over at det er en risiko for høyere kostnader som følge av anbefalingen, men mener nytten kan være større enn denne ulempen. RME er enig i at hvis nytten er større enn ulempen, så kan det være hensiktsmessig å endre reguleringen som foreslått. Dette må imidlertid utredes nærmere.

Utvalget mener også det er viktig at RME har fokus på kontinuerlig videreutvikling av reguleringsmodellen og må sikres ressurser til dette. RME er enige i denne vurderingen.

2.4. Kommentarer til punkt 4.5.4

Utvalget anbefaler at Statnett utreder flere budområder, innenfor rammene av dagens regelverk. Virkninger for markedet bør inngå i vurderingen.

Utvalget viser til at det også i kortere perioder kan gi en bedre utnyttelse av nettet at flaskehals reflekteres i prisene. Det kan for eksempel ha stor merverdi i kalde, men korte vinterperioder når nettkapasiteten er fullt ut utnyttet. Utvalget anbefaler at energimyndighetene undersøker handlingsrommet for, og virkning av at budområder også kan brukes for situasjoner med kortvarige flaskehals.» (s. 49).

RME er enig i at effektiv inndeling i budområder er en kritisk forutsetning for å oppnå effektiv utnyttelse av nettet.

Vi er enig i at det kan være nyttig om flaskehals som kun opptrer i kortere, gjentatte perioder også kan håndteres ved budområdeinndeling. I de siste 10 årene har dette hensynet langt på vei blitt ivaretatt i det norske nettet ved at antallet budområder gradvis har økt, selv om man forventet at det nye budområdet vil få egen pris kun i kortere perioder. Et viktig premiss er imidlertid at allerede etablerte budområdegrensener ikke blir fjernet selv om de sjeldent blir bindende og utløser separate områdepriser, eksempelvis budområdegrensen mellom NO1 og NO5.

For ca. 12 -15 år siden hadde Statnett en praksis med stadig skiftende budområdegrensener. De viktigste erfaringene var at stadig skiftende budområdeinndelinger bl.a. førte til store transaksjonskostnader og hadde negative konsekvenser for forventningsdannelsen for markedsaktørene, ikke minst i det finansielle markedet. Av rent systemtekniske grunner vil endringer i budområdeinndelingen i Norge og andre land kreve systemtekniske endringer i algoritmene for prisberegning i hhv. døgn- og intradagmarkedet som det tar minst fire uker å gjennomføre.

Forskrift om systemansvaret i kraftsystemet² har i flere tiår hatt en bestemmelse om at store og langvarige flaskehals skal reflekteres i budområdegrensene. Denne bestemmelsen ble eksplisitt tatt inn i det europeiske regelverket for få år siden.

² Forskrift 7. mai 2002 nr. 448 om systemansvaret i kraftsystemet.

Innenfor dagens regelverk for kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering, CACM³, er det krav til prosess og metode for endringer i eksisterende budområdeinndeling. De innebærer bl.a. at verken Statnett eller RME ensidig kan utrede endret budområdeinndeling i Norge med mindre det er snakk om en endring av budområdegrensene som har neglisjerbar innvirkning på nettet i de landene vi har elektrisk tilknytning til. Tilsvarende regel gjelder også for TSOer og reguleringsmyndigheter i andre land som ønsker å revurdere endringer i sin budområdeinndeling.

For øvrig støtter vi utvalgets anbefaling om at flaskehals i større grad bør reflekteres i prisene. Dette er også i tråd med de detaljerte kravene til felles regional metode for flytbasert kapasitetsberegning etter CACM. Kravene innebærer at prisberegningen skal foretas basert på presis og transparent informasjon om driftssikkerhetsgrenser i hele det nordiske nettet, også for kritiske nettelementer internt i budområder. Flytbasert kapasitetsberegning er imidlertid ennå ikke klar for oppstart fordi de IT-tekniske løsningene fortsatt ikke er tilstrekkelig testet ut. Enn så lenge er det ikke samsvar mellom dagens kapasitetsberegningsspraksis blant TSOene i Norden og kravene i CACM.

3. kommentarer til kapittel 5

3.1. Kommentarer til punkt 5.9

Utvalget anbefaler at det legges til rette for at sluttbrukere i større grad enn i dag kan bidra med samfunnsøkonomisk lønnsom fleksibilitet, slik at man øker utnyttelsesgraden av eksisterende strømmnett.

RME støtter utvalgets anbefalinger. Vi har også flere pågående prosesser som bidrar til dette målet. Vi har nylig gitt våre anbefalinger til OED om endringer i krav til fakturaopplysninger i forskrift om kraftomsetning og netttjenester⁴. Videre følger vi tettere opp utnyttelsesgraden av AMS, at nettselskapene utbedrer feil med AMS-målerne raskt nok, og at de ikke bruker for lang tid på å åpne HAN-porten for de sluttbrukerne som ønsker å se forbruket sitt i sanntid. Fremover mener vi det er viktig å ha særlig fokus på å bidra til at det utvikles tjenester som gir sluttbrukere innsikt i eget forbruk i sanntid, intuitiv formidling av prissignaler samt enkel deling av data med tredjeparter.

Nettselskapenes evne og kompetanse til å utnytte den fleksibiliteten som finnes blant sluttkundene i drift og utvikling av nettet er et annet område som krever satsning for å oppnå mer fleksible sluttbrukere. Det omfattes også av utvalgets anbefaling om økt satsning på tiltak som hever digital modenhet i bransjen, forbedrer evnen til å ta i bruk teknologi for å effektivisere og forbedrer prosesser og leveranser. RME har et pågående prosjekt som heter Digital samhandling, som har bl.a. dette som et viktig mål. Utvalget anbefaler at digital samhandling satses på og tilføres midler. RME støtter økt satsning på dette området.

RME følger også tett prosessene med å utvikle og høste erfaringer med lokale fleksibilitetsmarkeder, f.eks. i forbindelse med Enovas storskala demoprojekter. Formålet med dette arbeidet er å gi nettselskapene de riktige verktøyene for å kunne anskaffe og ta i bruk fleksibilitet på en effektiv og transparent måte. I tillegg har vi gitt et oppdrag til Statnett til å utrede tekniske aspekter som på sikt vil kunne legge til rette for flere ulike former for aggregering og dermed øke handlingsrommet for aktører som ønsker å tilby slike tjenester til sluttbrukere. På

³ Kommisjonsforordning (EU) 2015/1222 om fastsettelse av retningslinjer for kapasitetstildeling og flaskehalshåndtering (CACM)

⁴ Forskrift 11. mars 1999 om måling, avregning, fakturering av netttjenester og elektrisk energi, nettselskapets nøytralitet mv.

europaisk nivå pågår det også et arbeid med å utarbeide nye regler for etterspørselsfleksibilitet som tar sikte på å redusere barrierene for fleksibilitetstilbydere i kraftmarkedene og å etablere felles koordineringsprosesser mellom systemoperatørene. RME bidrar aktivt i diskusjonene med de andre nordiske og europeiske reguleringsmyndighetene og vil fortsette å følge denne prosessen tett fremover.

Utvalget mener det kan være samfunnsøkonomisk lønnsomt å prioritere utvikling av digital samhandling i kraftbransjen høyere enn i dag. Blant annet at nettselskaper som deltar skal få kostnadsdekning for kostnadene de har, tilsvarende arbeidet i Digin.

RME vurderte at Digin kunne skape positive nyttevirksomheter for både kunder og hele bransjen, og ikke bare for de nettselskapene som aktivt deltar i prosjektet, og tillot at selskaper som deltar kan få full kostnadsdekning gjennom vedtak om tillegg i inntektsrammen. Vi mener det kan være aktuelt å vurdere kostnader tilknyttet digital samhandling på samme måte.

Utvalget mener også at det er viktig med mer kunnskap om forbrukeres adferd og hva som skal til for at et stort antall forbrukere vil tillate at strømforbruket styres automatisk.

RME viser til at vi har en FoU-ordning der nettselskaper kan få kostnadsdekning for FoU som oppfyller visse krav. Det er mulig at noen prosjekter som skal gi slik kunnskap, kan dekkes innenfor ordningen.

Utvalget mener distribuert produksjon er nyttige ressurser for energibalansen. Brukt på riktig måte, og i kombinasjon med energilager, kan det bidra til å redusere behovet for større nettinvesteringer. Det er viktig at regelverket er teknologinøytralt og gir insentiver til en samfunnsøkonomisk lønnsom utbygging av ny kraftproduksjon, herunder samfunnsøkonomisk lønnsom lokal produksjon og lagring i de store byene.

RME er enig i at distribuert produksjon og energilagring er nyttige ressurser for energibalansen. Vi støtter også at regelverket bør ha som mål å være teknologinøytralt og gi insentiver til en samfunnsøkonomisk utbygging av kraftproduksjon og nettutbygging. I hvilken grad distribuert produksjon i kombinasjon med energilager vil redusere behovet for større nettinvesteringer mener vi at det er for lite kunnskap til å kunne konkludere med. Distribusjonsnettene er primært dimensjonert for uttak og stor utbygging av distribuert produksjon vil trolig føre til behov for forsterkninger i distribusjonsnettet. Vi er av den oppfatning at det er viktig med riktige prissignaler slik at kundene ser kostnader de påfører nettet og tar disse kostnadene med i investeringsbeslutningen sin.

4. Kommentarer til kapittel 7

4.1. Kommentarer til punkt 7.2.1

Utvalget anbefaler at RME gjennom arbeidet med digital samhandling adresserer utarbeidelse av et nasjonalt kapasitetskart. Dette bør gis prioritet med sikte på rask tilgjengeliggjøring av en enkel førsteversjon.

Et nasjonalt kapasitetskart som visualiserer ledig nettkapasitet vil kunne ha stor verdi, og bør ses i sammenheng med forslag om nasjonalt register for tilknytningssaker over 1 MW. Hva som er ledig nettkapasitet, og til hvilket tidspunkt, er ikke standardisert i dag. Det er mangelen på standardisering som er den største utfordringen, ikke de digitale løsningene i seg selv. Vi støtter at arbeidet med nasjonalt kapasitetskart gjøres gjennom arbeidet med digital samhandling. Det er imidlertid viktig å være tydelig på samfunnets forventninger til et slikt kapasitetskart. Rask tilgjengeliggjøring fordrer at bransjen samarbeider godt.

4.2. Kommentarer til punkt 7.4.1

Utvalget anbefaler at lister med oversikt over reservert kapasitet ikke skal være konfidensielle.

Informasjon om og selve prosessen for hvordan kunden skal få nettilknytning har vært for lite standardisert og transparent. Utvalget mener den foreslåtte bransjenormen for nettilknytning er godt utgangspunkt, og anbefaler at denne benyttes som utgangspunkt for beskrivelse av tilknytningsprosessen. Utvalget mener nettselskapene bør legge mer ressurser i å utarbeide og vedlikeholde nettsider som forventningsstyrer og gir kundene informasjon om tilknytningsprosessen.

RME deler utvalgets vurdering av viktigheten med en transparent tilknytningsprosess og at det gis god informasjon til kunde. RME er videre av den oppfatning at reservasjonsskøen som et utgangspunkt ikke bør være konfidensiell. I vår vurdering har vi vektlagt at aktørenes mulighet til å få innsyn i nettselskapenes reservasjonsskø per dags dato, er begrenset. Aktører kan bringe saker inn for RME eller begjære innsyn direkte hos nettselskaper hvor offentleglova åpner for det. Slik RME vurderer det, vil åpenhet og mer informasjon om reservasjonsskøen generelt kunne bidra til mer transparente tilknytningsprosesser, virke disiplinerende overfor nettselskapene og de som etterspør kapasitet samt øke tilliten til og etterprøvbarehet rundt nettselskapets håndtering av reservasjonsforespørsler. Det er likevel flere spørsmål som bør drøftes nærmere før en eventuell tilgjengeliggjøring eller offentliggjøring av reservasjonsskøene innføres. Det er blant annet spørsmål om hvilken informasjon skal være tilgjengelig, hvem informasjon skal være tilgjengelig for og hvilke virkninger en åpen reservasjonsskø kan få. Vår foreløpige vurdering er at dersom informasjon om reservasjonsskøen skal være tilgjengelig eller offentlig, bør det tas inn som en ny bestemmelse i NEM-forskriften⁵. Det kan også være behov for å regulere reservasjonsskøen.

Utvalget anbefaler en ny bestemmelse i NEM-forskriften (forslag til ny § 3-4) som vil utfylle anleggskonsesjonærens plikter til å tilknytte nettkunder etter NEM-forskriftens §§ 3-2 og 3-3.

Utvalget har kommet med konkrete forslag til en ny bestemmelse i NEM-forskriften som tydeliggjør anleggskonsesjonærens plikt til å avklare om det er driftsmessig forsvarlig å tilknytte kunder uten ugrunnet opphold. De presiseres også at det skal gis tilbud om tilknytningsavtale/utredningsavtale uten ugrunnet opphold. RME oppfatter at dette er presisering av gjeldende praksis. Forslaget til endring må også sees i sammenheng med ønsket om å kartlegge og få oversikt over tidsbruk for tilknytning. Selv om vi ikke kan se at forslaget endrer kravene til anleggskonsesjonær, mener vi at det kan være fordeler ved å fremheve kravet om at alle steg i tilknytningsprosessen skal skje uten ugrunnet opphold. RME mener videre at det kan være behov for å utfylle både leverings- og tilknytningsplikten i NEM §§ 3-1, 3-2 og 3-3.

Utvalget anbefaler at Statnett holder et nasjonalt register for tilknytningssaker over 1 MW, og der tilknytningssaker blir identifisert på tvers av nettområder (tilknytningsregister)

RME støtter utvalgets anbefaling om at det etableres et nasjonalt register for tilknytningssaker over 1 MW. Et slikt tilknytningsregister vil kunne gi bedre oversikt over tilknytningssaker på tvers av nettområder, og et bedre bilde over den faktiske etterspørselen etter nettkapasitet.

Etableringen fordrer imidlertid en presisering av begrepet "tilknytningssak", slik at det etableres en ensartet praksis blant nettselskapene for når en sak skal meldes inn til Statnett. Den praktiske utformingen av registeret må ses i sammenheng med bl.a. spørsmålet om nettselskapenes reservasjonsskø, og offentliggjøringen av denne.

⁵ Forskrift 24. oktober 2019 nr. 1413 om nettregulering og energimarkedet

4.3. Kommentarer til punkt 7.4.2

Utvalget mener nettselskapene bør ha felles retningslinjer for reservasjon av kapasitet og køordning. Dette vil bidra til at alle kunder blir behandlet likt, uavhengig av hvor i landet kunden ønsker tilknytning. Utvalget mener den foreslåtte bransjenormen for nettilknytning er et godt utgangspunkt for felles retningslinjer for dette.

Utvalget anbefaler: Gitt dagens store etterspørsel mener utvalget det kan være nødvendig med enkle og entydige modenhetskrav. Krav til modenhet bør differensieres avhengig av om det gjelder tildeling av kapasitet i eksisterende nett eller for nettførsterkninger som er under utredning. For framtidige anlegg bør det være tilstrekkelig med betaling av utredningskostnader og anleggsbidrag, mens det for tildeling av kapasitet i eksisterende nett kan være nødvendig med krav som konkret bruk av omsøkt kapasitet. Dette kommer i tillegg til betaling av abonnert effekt, jf. anbefaling i kapittel 4.5.1.

RME er positiv til utvalgets anbefaling om at nettselskapene bør ha felles retningslinjer for reservasjon av kapasitet og køordning. Vi er enig i at en lik praksis hos nettselskapene vil kunne bidra til likebehandling, i tillegg kan det øke kundens forutberegnelighet i tilknytningsprosessen. RME presiserer likevel at det fortsatt er det enkelte nettselskaps ansvar å utarbeide objektive og ikke-diskriminerende vilkår for tildeling av kapasitet. Det kan være hensiktsmessig å regulere prosessen med utarbeidelse av bransjenorm. RME understreker også at utvikling av en felles bransjenorm ikke nødvendigvis gjør en regulering av dette overflødig. En veileder fastsatt av RME kan tenkes å bedre oppfylle målsettingen om lik praksis hos nettselskapene og forutberegnelighet hos nettkundene.

RME mener prinsippene om først i tid best i rett, og nøytral og ikke-diskriminerende opptreden, fortsatt bør gjelde for tildeling av kapasitet. RME er videre enig i utvalgets anbefaling om enkle og entydige modenhetskrav, men fremhever at modenhetskriterier ikke må uthule prinsippet om først i tid best i rett eller virke favoriserende overfor bestemte næringer, industri eller selskaper med kort etableringstid. Dersom modenhet tildeles for stor vekt eller kriteriene er ubalanserte, kan det for eksempel medføre at aktører med kort etableringstid stadig utkonkurrerer aktører med lang etableringstid fordi de lettere anses som moden. Nettselskapene bør videre ikke kreve mer informasjon enn nødvendig. Dersom tildelingskriteriene er for vide eller komplekse kan det bidra til en unødig vidløftiggjøring, vanskeliggjøre en overprøving av en klagesakesak, og i seg selv virke prosessdrivende. Informasjonen som nettselskapene innhenter, bør ellers være avgrenset til det som er strengt nødvendig for vurderingen nettselskapet skal gjøre. RME er derfor enig med utvalget når de skriver at dersom modenhet skal brukes som prioriteringsmekanisme og må være basert på entydige og objektive kriterier som i liten grad etterlater rom for skjønnsutøvelse.

Utvalget anbefaler at prioriteringskriterier ikke skal være basert på spesifikke kundegrupper eller bestemte politiske målsetninger. Ut ifra en rent faglig vurdering virker dette forslaget fornuftig. Dersom dette likevel vurderes som aktuelt, bør forholdet til kriteriene i NEM-forskriften § 4-6 vurderes nærmere. Det er viktig at eventuelle slike kriterier er så entydige og klare at det ikke overlates til nettselskapene å avgjøre hva som er samfunnsnyttige prosjekter eller foreta andre verdibaserte prioriteringer.

4.4. kommentarer til punkt 7.4.3

Utvalget anbefaler at RME øker tilsynsvirksomheten knyttet til oppfølging av tilknytningsplikten, og tilføres ressurser for å gjøre dette.

RME ser at det er viktig at nettselskapene følges aktivt opp med tilsyn knyttet til hvordan de oppfyller tilknytningsplikten. Ressurssituasjonen i RME har medført at vi de siste årene har gjennomført et minimum av antall nødvendige tilsyn. Det vil i år bli gjennomført tilsyn der hovedfokus er oppfølging av tilknytningsplikten. Tilsvarende tilsyn vil bli gjennomført i 2023.

Utvalget anbefaler at RME følger opp anbefalinger i RME ekstern rapport nr. 4/2021 om kartlegging og anbefalt regulering av nettselskapenes tidsbruk ved tilknytning av nye kunder.

RME støtter anbefalingen og har allerede satt i gang et prosjekt der mandatet er å definere hvordan tidsbruk for tilknytning skal måles og rapporteres med tanke på å innføre en plikt for nettselskapene til å rapportere tidsbruken.

4.5. Kommentarer til punkt 7.4.4

Utvalget anbefaler at nettselskapene i samråd utarbeider kriterier som skal brukes for å vurdere driftsmessig forsvarlighet. Kriteriene må være nøytrale, objektive og ikke-diskriminerende. Utvalget anbefaler at kundene på forespørsel skal få innsyn i den konkrete vurderingen av sin tilknytningssak.

RME støtter utvalgets anbefaling vedrørende kriterier for driftsmessig forsvarlighet. Vi mener det bør være nettselskapenes oppgave å sette kriterier for å vurdere om en tilknytning er driftsmessig forsvarlig. Videre er det deres oppgave å vurdere hvilken risiko de er villig til å drifte nettet sitt etter. RME mener imidlertid at det er viktig at kriteriene er nøytrale, objektive og ikke-diskriminerende, og støtter at nettselskapene utarbeider kriterier for hva som er driftsmessig forsvarlig.

Utvalget anbefaler at Statnett i samarbeid med underliggende nettselskap prioriterer å operasjonalisere bruk av tilknytning på vilkår. Dette innebærer at nettselskapene enes om hvordan vilkår kan utformes, og avklarer seg imellom ansvar for overvåkning, oppfølging av at vilkårene etterlevs og faktisk utkobling eller reduksjon dersom vilkårene er oppfylt. Nettkundene bør involveres i arbeidet med å fastsette vilkår.

RME støtter utvalgets anbefaling om at Statnett i samarbeid med underliggende nettselskap prioriterer å operasjonalisere bruk av tilknytning med vilkår. For å sikre balanserte vilkår og gode praktisk ordninger mener RME at det er viktig at nettkundenes synspunkter tas med i arbeidet med å fastsette vilkår.

Vilkårene for tilknytning på vilkår bør heller ikke utformes eller praktiseres på en slik måte at tilknytning på vilkår blir normalordningen. Hovedregelen skal fortsatt være at kunder skal tilknyttes på ordinær måte.

Utvalget anbefaler derfor at departementet utreder bruk av vilkår om utkobling eller redusert forsyning også for eksisterende kunder.

Bruk av vilkår om utkobling eller redusert forsyning også for eksisterende kunder reiser flere rettslige problemstillinger, og RME er enig i at en slik ordning bør utredes dersom den skal vurderes innført. RME finner at vilkårene for eventuell tilknytning på vilkår for eksisterende kunder ikke bør utformes eller praktiseres på en slik måte at tilknytning på vilkår blir normalordningen. Hovedregelen skal fortsatt være at kunder som er tilknyttet, er det på ordinære vilkår.

4.6. Kommentarer til punkt 7.5

Utvalget anbefaler at nettselskapene enes om hvilken informasjon som skal kreves i tilknytningsprosessen gjennom en bransjenorm.

RME er enig i utvalgets anbefaling om utforming av en bransjenorm for hvilken informasjon som skal kreves i tilknytningsprosessen. Etter RMEs erfaring er det variasjon mellom nettselskapene med hensyn til hvilken informasjon som etterspørres. Informasjonen som kreves bør både være nødvendig og forholdsmessig sett i lys av den aktuelle henvendelsen om tilknytning. En bransjenorm vil heller ikke erstatte behovet for regulering, som er ment å ivareta bredere samfunnshensyn.

RME mener det vil være en fordel at bransjen har en lik praksis og tilnærming til tilknytningsprosessen. Kravene til informasjon må derfor ses i sammenheng med nettselskapenes vurderinger av driftsmessig forsvarlig, og utarbeidelsen av tildelingskriterier. Vi viser derfor til våre kommentarer under disse punktene.

5. Kommentarer til kapittel 8

5.1. Kommentarer til punkt 8.6

Utvalget anbefaler å innføre utvidet tilknytningsplikt, dvs. en plikt for utvalgte anleggskonsesjonærer til å investere helt fram til kunden som ønsker tilknytning. Dette bør gjennomføres med mindre ulempene viser seg å være større enn antatt. Departementet bør utrede nærmere hvordan utvidet tilknytningsplikt kan gjennomføres. I dette arbeidet ligger det også en nærmere utredning av hvilke anleggskonsesjonærer med nettvirksomhet som sin kjernevirksomhet som bør bli utpekt, og hvilke fordelingsvirkninger det vil ha. Utvalget mener videre at det fortsatt bør være mulig for både forbruk og produksjon å få konsesjon til å bygge egne nettanlegg der det åpenbart er samfunnsmessig rasjonelt

RME støtter utvalgets anbefaling om å innføre en utvidet tilknytningsplikt, og at gjennomføringen av en slik utvidet plikt bør utredes.

Det bør blant annet utredes nærmere i hvilke tilfeller en forbruks- eller produksjonskunde bør få konsesjon til å bygge egne nettanlegg. Som utvalget er inne på, kan det være flere tilfeller hvor det er samfunnsmessig rasjonelt at forbruk og produksjon får konsesjon til å bygge egne nettanlegg.

5.2. Kommentarer til punkt 8.11

Utvalget mener at nettselskapets planrolle bør være avgrenset til rent nettmessige vurderinger, og vurderinger som er basert på objektive, transparente og ikke-diskriminerende kriterier.

RME deler utvalgets syn på avgrensningen av nettselskapenes planrolle til rene nettmessige vurderinger.

Utvalget konstaterer at det er en klar kobling mellom adgangen til å dispensere fra tilknytningsplikten for forbruk og konsesjon til samfunnsmessig rasjonelle tiltak i nettet. Utvalget mener prinsipielt sett at dispensasjonsadgangen for tilknytningsplikten for forbruk i regional- og transmisjonsnettet bør utvides. Utvalget mener at ordlyden i energiloven § 3-4 annet ledd bør endres fra å gjelde i «ekstraordinære tilfeller» til i «særlige tilfeller,» slik at departementet i særlige tilfeller kan gi dispensasjon fra tilknytnings- og investeringsplikten for uttakskunder.

RME ser at det kan være prinsipielle grunner til å ha lik ordlyd for produksjon og forbruk når det gjelder muligheten til å dispensere fra tilknytningsplikten i regional- og transmisjonsnettet. RME mener at terskelen for å dispensere fra tilknytningsplikten for forbruk fortsatt bør være høy. Fra 2019 ble det pliktig å kreve anleggsbidrag for tilknytninger også i regional- og transmisjonsnettet. RME mener at krav om anleggsbidrag hindrer de mest ulønnsomme tilknytningene å bli gjennomført. RME ser at det kan være vanskelig å beregne nytten for forbruk opp mot kostnaden

ved tilknytningen ved eventuelle dispensasjonssøknader. Selv om ordlyden endres fra ekstraordinære tilfeller til særlige tilfeller mener vi terskelen fortsatt bør være høy for å få innvilget dispensasjon. Vi mener derfor at en endring i ordlyd i praksis vil ha liten betydning.

6. Øvrige kommentarer

6.1. Kommentarer til punkt 4.2

I innledningen til avsnittet om «prising for og tilknytning til nett», skriver utvalget:

Prisen norske nettkunder betaler for elektrisitet består av flere elementer som fastsettes på ulike måter og fra ulike hensyn. I den totale prisen inngår nettleie, strømpris, skatter og avgifter. I tillegg kan nettkunden ved tilknytning måtte betale anleggsbidrag for å dekke kostnader ved nødvendige nettinvesteringer som følger av tilknytningen, samt betale for nettutredninger. Det er et mål at kostnadselementene hver for seg og samlet gir nettkundene insentiv til effektiv bruk og utvikling av strømmettet.

Vi forstår utvalget slik at de ønsker å understreke betydningen av at alle de privatøkonomiske insentivene nettkunder står overfor ved bruk og tilknytning til nettet er forenlig med de grunnleggende samfunnsøkonomiske målsettingene om effektiv bruk og tilknytning til nett. I så måte er vi enig med utvalget.

Nettleien skal gi nettselskapene inntekter til dekning av kostnadene ved drift, vedlikehold og kapital, innenfor den regulerte inntekten som er fastsatt av RME.

Strømprisene blir beregnet på den felles europeiske markedsplassen basert på aktørenes tilbuds- og etterspørselsbud og kapasitetsdata i alle budområdene. I teorien skal strømprisene gi korrekte signaler om de underliggende samfunnsøkonomiske kostnadene ved å bruke nettet og å framskaffe den siste kWh-en. Strømprisene vil da gi informasjon om alle relevante samfunnsøkonomiske kostnader ved å framskaffe kraft, samt knapphet på nettkapasitet mellom budområder i den enkelte time.

Strømprisens funksjon som lokaliseringssignal

Utvalgets analyse av dagens prissignaler er ikke tydelig på at effektive områdepriser i prinsippet også har en viktig funksjon som lokaliseringssignal. Det vil si at strømprisene indikerer i hvilke budområder det forventes å være mest lønnsomt å investere i nye større forbruksanlegg og ny produksjon. I lys av utviklingen i prisdifferensiering mellom sør og nord i Norge 2021 og 2022, kan det være verdt å vurdere nærmere «premisset» om den store køen av prosjekter for industrietablering fra 2020 da det var rekordlave strømpriser i Sør-Norge, kan forventes å vare ved.

Interne flaskehalsar

Vi er enig med utvalget i at betydelige, vedvarende flaskehalsar inne i et budområde, dvs. interne flaskehalsar, i prinsippet er et viktig tema fordi interne flaskehalsar typisk forvrenger prissignalene i budområdet. Områdeprisen kan bli en slags «gjennomsnittspris» som ikke nødvendigvis gir riktig informasjon om de faktiske samfunnsøkonomiske kostnadene ved å framskaffe kraft og knapphet på nettkapasitet i den delen av budområdet der nettkunden holder til.

Utvalget påpeker at interne flaskehalsar typisk fører til unødvendig store kostnader ved spesialregulering, som må dekkes inn av nettkundene. Vi er også enig i at dette er en utfordring.

Utvalget nevner imidlertid ikke at flaskehalsler internt i et budområde typisk også håndteres ved å redusere kapasiteten på de tilgrensende budområdene. Interne flaskehalsler i et budområde kan derfor også føre til feilaktige prissignaler i de omliggende områdene.

Med hilsen

Tore Langset
direktør

Mari Holen Christensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

Olje- og energidepartementet

Kopimottakerliste: